Tekst en foto's: Ria Hörter

Volg het kynologisch spoor terug…

Oude Engelse Terriers

In de geschiedenis van rashonden komen we hondenrassen tegen die nu nauwelijks of niet meer bestaan. Echter, hun bloed stroomt ongetwijfeld door de aderen van rassen die we vandaag de dag kennen. We volgen het kynologisch spoor terug…

Terra-Terrar-Terrier

De benaming Terrier vinden we al in het boek 'De Canibus Britannicus' ('Over de Engelse honden') van Dr. Caius, dat in 1570 verschijnt. Daarin lezen we: *Another sorte there is which hunteth the Foxe and the Badger Or Greye onely, whom we call Terrars, because they creepe into the grounde...* Een simpele verklaring voor de naam: *degenen die we Terriers noemen, omdat ze onder de grond kruipen...* Terrar is afgeleid van terra, het Latijnse woord voor aarde.

• *In 1805 beeldt Sydenham Edwards in zijn 'Cynographia Brittannica' vijf dan bestaande terrierrassen af. De oude Black and Tan Terrier is goed te herkennen (links boven). Let op de twee honden met kromme voorbenen.*

Deze groep van terriers deelt veel gezamenlijke kenmerken: zijn ze robuust gebouwd, goed bespierd, klein tot middelgroot en in veel gevallen hebben ze driehoekige, gevouwen oren. De vacht is meestal ruwharig, met een dichte ondervacht, en beschermt de ogen. Degenen die worden gebruikt om de vos en de das tot in hun holen te volgen, hebben over het algemeen korte benen.
Eeuwen later (rond 1800) publiceert Sydenham Edwards zijn beroemde boek 'Cynographia Brittannica'. Hij stelt dat er twee soorten terriers zijn, waarbij hij niet alleen onderscheid maakt tussen de kortbenige en de hoogbenige, maar ook tussen de types met kromme voorbenen en met rechte voorbenen. De terriers met de rechte voorbenen hebben gewoonlijk een korte vacht en die met de kromme voorbenen een lange vacht. Een witte vachtkleur is favoriet, met name bij de jagers, en, voegt Edwards er aan toe, het is de gewoonte hun oren en staarten te couperen.

Felle, snelle jagertjes

In de negentiende eeuw staat het woord 'sport' in Engeland gelijk aan 'jacht' en elke zichzelf respecterende huntsman heeft in zijn groep jacht-

• *Georg Earl (1856-1883) maakt rond 1870 dit portret van de Witte Engelse Terrier Ch. 'Prince'. Het verbod in Engeland op het couperen van oren voor honden die op tentoonstellingen komen (1895) draagt er aan bij dat fokkers worden ontmoedigd, waarmee de aanvankelijke populariteit daalt. (Portret uit de collectie van Mr en Mrs William Kendrick).*

• *De titel van dit schilderstuk (detail) is 'Sportsman with a White English Terrier and a Toy Dog', gemaakt door Henry Bernhard Chalon in 1804. Het is een hele mooie afbeelding van dit type terrier. Lezers met goede ogen kunnen links de das zien, waarop zowel de sportsman als de beide honden zo sterk zijn gefixeerd. (Foto: Arthur Ackerman & Son Ltd).*

honden, naast de Otter Hounds of de Fox Hounds, ten minste twee, drie terriers. Deze kleine, felle en snelle jagertjes achtervolgen het wild tot in het hol, terwijl ze luid blaffend de jagers aangeven waar de buit zich bevindt. Omdat deze terriers niet alleen jagen op vossen en dassen, maar ook op wezels, bunzings, hazen en konijnen en uitstekende vernietigers van muizen, ratten en ander ongedierte zijn, worden ze gezien als 'allround sporting dogs'. Dat verklaart een deel van hun grote populariteit. Opmerkelijk is dat terriers al aan het einde van de achttiende eeuw ook populaire huishonden zijn. De befaamde Engelse auteur William Taplin (circa 1750-circa 1830) schrijft dat hij al sinds 1780 twee of drie terriers als huishond heeft.
We gaan kennismaken met een aantal van de verdwenen terriers.

Old English White Terrier

Halverwege de negentiende eeuw schijnt de Old English White Terrier het meest te zijn voorgekomen in het graafschap Lancashire en rond 1890 is hij algemeen geaccepteerd als *'a distinctive breed'* – een te onderscheiden ras. En bij zo'n ras hoort een beschrijving en ook die is bekend. Deze terrier heeft een lang en smal hoofd en een vlakke schedel. De voorsnuit is lang en krachtig. De ovale ogen zijn klein, donker en hebben een scherpe expressie. De V-vormige oren liggen tegen het hoofd aan. De hals is lang en licht gebogen, de schouderbladen zijn schuin geplaatst en de borst is diep. Het licht gebogen lichaam is goed doorgeribd. Het front is recht, de achterhand krachtig gespierd en laag gehoekt. Het korte haar is fijn en glanzend en de kleur is altijd 'zuiver wit'. Sommige hebben bruine vlekken op de rug, hoewel dat een reden voor diskwalificatie kan zijn.
Behalve een omschrijving hebben we ook veel schitterende afbeeldingen van deze terrier, ons nagelaten door de groten onder de Engelse hondenschilders. Dat stelt ons in staat om een beeld te vormen van dit nu uitgestorven, oude terrierras. Die schilderijen

• *Richard Ansdell (1815-1885) schildert de 'Old English White Terrier and Manchester Terriers'. Van Bylandt gaf al aan dat er tussen beide types geen ander verschil is dan de kleur, hetgeen hier prachtig is te zien.*

• *White English Terrier, geschilderd door Alfred F. de Prades († 1879).*

• *De Duits-Amerikaanse schilder Gustave Muss-Arnolt (1858-1927) schildert in 1910 deze sierlijke witte Engelse Terrier.*

leren ons ook dat deze Old English White Terrier niet zomaar een lokaal werkhondje is geweest, maar dat zijn verschijning bijzonder genoeg was om door veel kunstenaars te worden vastgelegd.

Herkenbare erfenis

Wie over de geschiedenis van de Bull Terrier leest, kan bijna niet om de Oude Engelse Witte Terrier heen. In tegenstelling tot zoveel andere uitgestorven en verdwenen soortgenoten, heeft de Witte Terrier – zoals we hem voor het gemak maar even noemen – een herkenbare erfenis nagelaten. Met zekerheid is hij één van de directe voorouders van de huidige Bull Terrier. De schepper van dit ras, James Hinks, kruist eerst een Bulldog met een Black and Tan Terrier (nu uitgestorven) en in een volgende generatie heeft hij die Witte Terrier nodig voor de gewenste vachtkleur van zijn Bull Terrier.
De Witte Terrier heeft ook aan de wieg gestaan van de huidige Fox Terrier, de Amerikaanse Rat Terrier (in Nederland niet erkend) en de Boston Terrier. Ook de American Staffordshire Terrier telt onder zijn Engelse voorouders de Witte Terrier.
Dat maakt de vraag waarom deze terriervariëteit is verdwenen alleen maar groter. Waarom moet een ras dat zoveel heeft bijdragen aan de ontwikkeling van andere rassen zelf uitsterven? Ik denk dat de Engelse Witte Terrier niet heeft kunnen overleven als ras, juist omdát hij door zoveel fokkers wordt gebruikt bij de creatie van nieuwe rassen. Daarmee maakt hij zichzelf 'overbodig'.

'Walgelijke lange schepsels'

Diverse schrijvers laten zich lovend uit over deze oude Engelse Witte Terrier, zoals 'Stonehenge' (J.H. Walsh) rond 1860: *Dit is de pure Engelse terrier, die totaal verschilt van die walgelijke lange schepsels met korte, brede snuiten,*

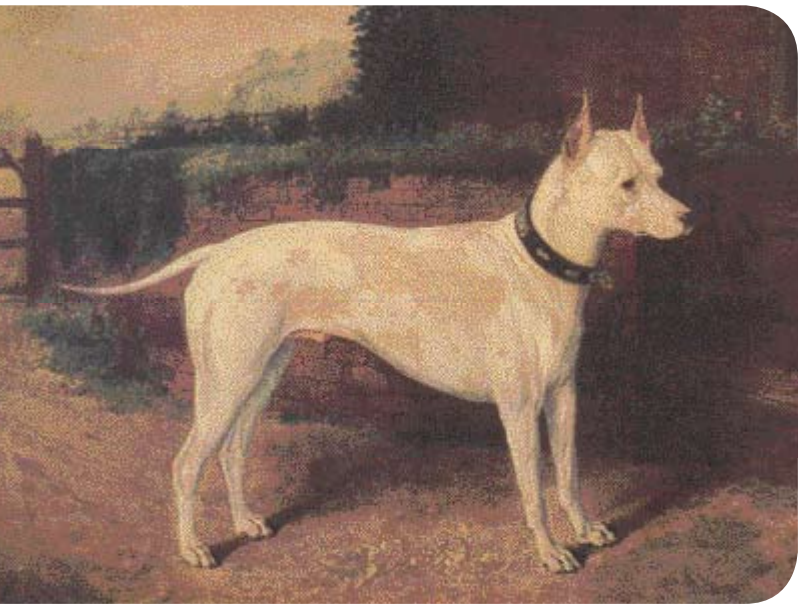

• *Een prachtige afbeelding van E. Irsfeld van een Old English White Terrier, 1873.*

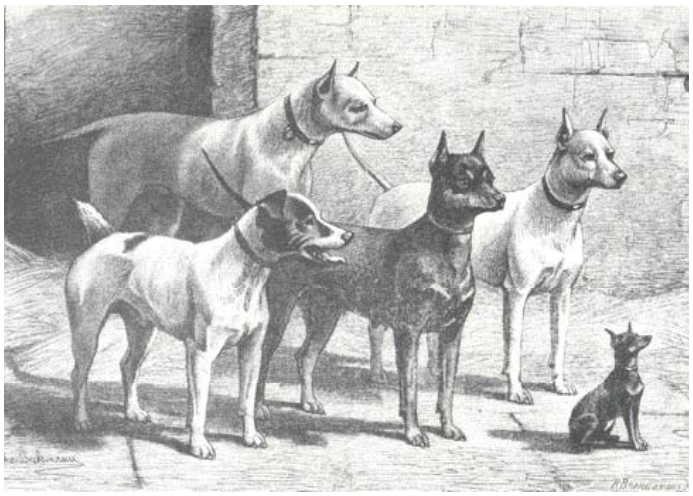

• *Ook de Duitse kynoloog Ludwig Beckmann waagt zich aan het tekenen van de Engelse terrierrassen in zijn tijd (1895). Rechts achter staat de White English Terrier, de kleine vooraan is de Toy Terrier en de grootste is de Bull Terrier. Vooraan links de Fox Terrier en daarnaast de Black-and-Tan Terrier.*

spanielogen en katvoeten, die we vandaag de dag zo prominent tegenkomen. Daar is geen woord Frans bij en auteur David Hancock voegt er een eeuw later (1968) aan toe: *Ofschoon hij moeilijk te fokken was voor de show ring, was de Engelse Witte Terrier een echt ras en het zou gemakkelijk zijn hem terug te fokken.* Dat dit nooit is gedaan, is, naar mijn mening, te danken – of te wijten – aan de grote vlucht die rassen als de Bull Terrier, de Fox Terrier en de Jack Russell Terrier aan het einde van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw doormaken. Daarbij komt ook dat de Bull Terrier en de Fox Terrier zich heel snel ontwikkelen tot zeer populaire honden voor de tentoonstelling.

'They just fade away'

Een beschrijving uit 1920 spreekt van *een relatief nieuw ras, waarvan niemand weet waar het vandaan komt of waarvoor het werd gefokt.* Dat is niet helemaal waar, want een zekere Mr Frederick White uit Clapham schijnt met de eerste exemplaren te zijn gekomen en een vooraanstaande fokker als Mr S.E. Shirley heeft zich ook met dit ras bemoeid. De bekendste fokker is Mr James Roocroft. Sommige van zijn fokproducten blijken doof te zijn; een verschijnsel dat we nu leukisme noemen: de relatie tussen een witte vacht en gehoorstoornissen.

De beroemde kynologische auteur en terrier expert Rawdon B. Lee (1845-1908) schrijft rond 1890: *Het ras is niet ouder dan veertig jaar.* Als in 1874 het eerste Studbook van de Engelse Kennel Club wordt gepubliceerd, wordt er vermeld dat dit ras tenminste dertig jaar bestaat en dat betekent dat veel bronnen ervan uitgaan dat deze terrier al rond 1840 bekend is. Van Bylandt ruimt in zijn 'Hondenrassen' (1904) een plaatsje in voor de 'Witte Engelsche Terrier' en stelt heel terecht dat diens raspunten gelijk zijn aan die van de Black and Tan Terrier, met uitzondering van de kleur. Die Black and Tan Terrier op zijn beurt is de directe voorvader van de huidige Manchester Terrier.

De allerbelangrijkste datum – die van het definitief verdwijnen van de Old English White Terrier – is nergens te vinden, hoewel we weten dat ze na 1906 niet meer op tentoonstellingen zijn gesignaleerd. Het is met dit ras net als met die old soldiers: *they just fade away.*

Ynysfor Terrier

Aan het einde van de achttiende eeuw zijn er in Noord-Wales ruwharige terriers, die worden gebruikt bij de otter-, vossen- en dassenjacht. Verondersteld wordt dat deze terriers – uit de Ynysfor strain – in Wales zijn gefokt uit ruwharige Black and Tan Terriers. Niet alleen in Wales, maar ook in Engeland fokt men met ruwharige terriers, zoals de 'Old English Broken-haired' en, omdat de afstammelingen van beide types heel veel op elkaar lijken, kunnen ze gedurende een korte periode op tentoonstellingen in dezelfde klas inschrijven.

Als veel rassen rond het einde van de negentiende eeuw geclassificeerd worden, gaat men voor de afstammelingen van de Ynysfor Terrier en voor die van de Old English Broken-haired Terrier min of meer consequent de naam Welsh Terrier gebruiken. De aanduiding Ynysfor vinden

• *Arthur Wardle (1864-1949) tekent deze afbeelding van twee Clydesdale of Paisley Terriers. (Encore Editions).*

• *Sir Claude Alexander – een beroemde Colliefokker – heeft in zijn kennel ook Clydesdale Terriers. Dit knappe paar is afgebeeld in Hutchinson's Dog Encyclopaedia (circa 1935).*

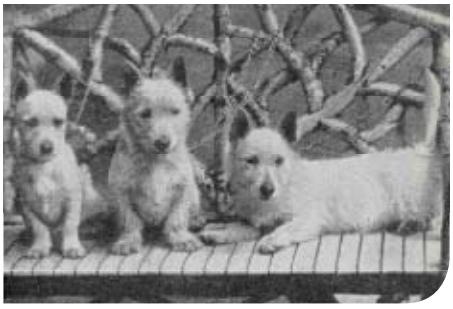

• *Een oude foto van Roseneath of White Scottish Terriers, daterend van 1899.*

we nu nog terug in de Ynysfor meute, die aanwijsbaar vanaf de tweede helft van de achttiende eeuw met Welsh Terriers jaagt.

Blue Paul Terrier

Dit verdwenen oude terrierras is ook bekend onder de namen Blue Poll, Blue Pol Bulldog en Scottish Bull Terrier. Het feit dat de één hem Terrier noemt en de ander Bulldog, is min of meer logisch in de jaren dat er kruisingen plaatsvinden tussen Bulldogs en Terriers, waaruit onder andere de moderne Bull Terrier zal ontstaan. Volgens de overlevering is het ene John Paul Jones, een Amerikaanse zeeman, die dit type hond meebrengt als hij rond 1770 zijn geboorteplaats, het Schotse Kirkcudbright, bezoekt. Ook zouden zigeuners rond Kin Tilloch deze honden hebben gebruikt voor de vechtsport. De zigeuners beweren dat hun honden afkomstig van de kust van Galloway zijn, hetgeen ons weer bij Kirkcudbright en John Paul Jones brengt.

Aangenomen wordt dat de Blue Paul bijdraagt aan de ontwikkeling van de Staffordshire; de blauwe vachtkleur die in dit ras voorkomt is te danken aan de Blue Paul.

In het midden van de negentiende eeuw zijn de Blue Paul Terrier en de Staffordshire Bull Terrier één van de eerste rassen die voet aan land in Amerika zetten.

In Hutchinson's Encyclopaedia (circa 1935) worden de Blue Pauls *Scottish fighting dogs* genoemd en het ras heeft – voornamelijk in Schotland – tot in begin van twintigste eeuw bestaan. Blue Pauls zijn ongeveer 50 cm hoog, hebben een groot hoofd met een korte, vierkante voorsnuit, donkere hazelnootkleurige ogen en kleine, hoog aangezette oren. Dit ras heeft een brede, diepe borst, een laag aangezette staart en rechte, bespierde benen. Het lichaam is rond en heeft een korte rug. De kleur van de vacht is blauw, maar ook brindle of rood. In Schotland worden de rode exemplaren 'Red Smuts' genoemd.

Clydesdale Terrier of Paisley Terrier

Ook dit oude terrierras is afkomstig uit Schotland en het ontrafelen van zijn herkomst is vrijwel onbegonnen werk, omdat elke auteur weer een andere lezing geeft. Zonder twijfel is hij een afstammeling van de originele Highland Terrier en van de Skye Terrier (Lothian type). Er zijn auteurs die de Clydesdale Terrier in één adem noemen met de Skye Terrier, omdat het precies hetzelfde ras zou zijn. Dat is niet helemaal juist en het is de auteur Wesley Mills die in zijn boek 'The Dog in Health and in Disease' (1895) duidelijk aangeeft dat het hier twee aparte rassen betreft met elk een eigen beschrijving.

In 1884 wordt in Glasgow de 'Clydesdale Terrier Club' opgericht; die naam wordt echter door de fokkers van andere types, de Paisley Terriers en de Rutherglen Terriers, verafschuwd en ze steunen de club niet.

De Clydesdale wordt door de meeste auteurs beschreven als een grote Yorkshire Terrier, dit vanwege de lange, zijdeachtige vacht, die lichtblauw, donkerblauw of zilver van kleur is. Afbeeldingen laten echter een sterke gelijkenis met de Skye Terrier zien en op oude afbeeldingen is vrijwel niet te zien om welke terrier het nu precies gaat.

Omdat de Clydesdale Terrier het meeste voorkomt rond Glasgow en Paisley, wordt hij ook wel Glasgow Terrier genoemd. In tegenstelling tot heel veel andere terrierrassen, schijnt de Clydesdale vanaf het begin af aan uitsluitend voor de tentoonstelling te zijn gefokt. Zijn werkcapaciteiten staan echt op het tweede plan.

De auteur Herbert Compton schrijft in 1904 dat de Clydesdale tevoorschijn is gekomen uit de 'chaos van niet geclassificeerde terriers' en dat hij op de tentoonstellingen in dezelfde klassen als de Skye wordt ingeschreven, onder de verzamelnaam 'Broken-Haired Scotch Terriers'. Waar iedereen het over eens is, is dat deze terrier afkomstig is uit het dal van de rivier Clyde.

In 1936 worden er pogingen gedaan om de Clydesdale Terrier te redden

van de ondergang, maar met nog enkele levende exemplaren blijkt dat onbegonnen werk.

Harlequin Terrier

Dit oude terrierras komen we tegen in de geschiedenis van de (Ierse) Kerry Blue Terrier. In Egerton Clarke's boek 'The Popular Kerry Blue Terrier' (1929) is te lezen dat er rond 1850 in Ierland een terrier bestaat die waarschijnlijk één van de voorouders van de Kerry Blue Terrier is: de Harlequin Terrier. Een hond met een blauwe vachtkleur, met hier en daar donkere aftekeningen en vaak met tan op de snuit en de benen. Auteurs uit de vorige eeuw huldigen meestal het standpunt dat deze Harlequin Terrier een weinig verschillende variëteit van de Kerry Blue is geweest.

Nog meer terriers

Het grote aantal rashonden dat onder de noemer terrier valt is er de oorzaak van dat er nog veel meer oude terrierrassen en -types zijn dan degene die hier worden genoemd. Niet zelden zijn de huidige terrierrassen ontstaan uit diverse oude types met verschillende namen. In de achttiende en negentiende eeuw gebruiken Engelsen, Schotten, Ieren en Welshmen hun eigen, inheemse namen. Die namen gaan pas verdwijnen als veel rassen bij de overgang van de negentiende naar de twintigste eeuw geclassificeerd worden, eigen namen krijgen, in het Engelse stamboek worden opgenomen en niet meer door elkaar worden gefokt.

We kennen nog de Poltalloch Terrier van Colonel E.D. Malcolm, de Pittenweem Terrier van Dr. Flaxman uit Fifeshire en de Roseneath Terrier van de Duke of Argyll. Allemaal Schots en allemaal achttiende en negentiende eeuwse types van onder andere de latere West Highland White Terrier. Hoe ingewikkeld die geschiedenissen in elkaar zitten, blijkt wel uit het feit dat de Pittenweems ook bekend zijn onder de naam White Scottish Terrier, terwijl de Roseneath Terrier ook White Skye Terrier wordt genoemd.

De Redesdale Terrier, Coquetdale Terrier, Dodd Terrier, Robson Terrier, Elterwater Terrier, North Tyne Terrier en de Liddesdale Terrier zijn allemaal opgegaan in de Border Terrier, afkomstig uit de grensstreek tussen Engeland en Schotland. In het laatste kwart van de negentiende eeuw en de eerste jaren van de twintigste eeuw verdwijnen deze lokale namen – en soms ook de types – en blijft de naam Border Terrier over.

De voorouders van de Lakeland Terrier, wiens naam afgeleid is van het Engelse Lake District, staan in vroeger jaren bekend als Patterdale Terrier, Westmoreland Terrier, Cumberland Terrier of Coloured Working Terrier. Na 1928 verdwijnen al deze lokale namen.

De Schotse Terrier tenslotte – in het begin een verzamelnaam voor alle terriers uit Schotland – is bekend geweest als Aberdeen Terrier, Highland Terrier of Short Haired Skye Terrier.

Allemaal verdwenen

Dat we in deze aflevering veel plaats hebben ingeruimd voor de Old English White Terrier is, omdat hij binnen alle uitgestorven en verdwenen terriers een prominente plaats inneemt. Die moet hij weliswaar delen met één van de alleroudste – ook uitgestorven – terrierrassen in Engeland, de Old English Broken-haired Terrier, maar zijn bijdrage aan diverse huidige terrierrassen is groot. Groter dan die van bijvoorbeeld de Marbury Hall Terrier, de Bingley Terrier, de Waterside Terrier, de Rosebury Terrier, de Northumberland Terrier of de Webster Terrier. Nooit van gehoord? Dat mag, want ze zijn allemaal verdwenen, maar sommigen zijn 'herboren' in de huidige terrierrassen. Ook de (Old) Black and Tan Terrier of Old English Terrier is een terrier die voortleeft en wel in de Manchester Terrier en de Toy Terrier.

Tot slot de Trumpington Terrier, Bewcastle Terrier, Edwardes Terrier en Suffolk Terrier. Ook zij hebben de twintigste eeuw niet zelfstandig vol gemaakt, maar leggen de basis voor onder andere de Norwich Terrier en de Sealyham Terrier. ❮

• *De Poltalloch meute van fokker Col. Edward Donald Malcolm, 1909.*

• *De 'Scottish Eleven'. Poltalloch Terriers van Colonel Edward Donald Malcolm.*